

**Ivsti Baronii Veteracastrensis SS. Th. Et I. V. D.
III[ustrissi]mo Arch[iepisco]po Moguntino à Consilijs.
Epistolarvm Sacrarvm Ad Pontificem Max. Et Amplissimos
Cardinales &c. Libri VI**

Baronius, Justus

Mogvntiae, 1605

Epistola XIV. Ivstvs Baronivs Veteracanstrensis Henrico Calvino Patri,
Henrico Bellano Socero, cæterisq[ue] suis in Palatinatu Necessarijs,
Collegis & amicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70614)

*e Op. de
not. Eccl.
cap. 9
d. l. idem.
e. l. idem.
cap. 4*

ibid. c. 5.

unitatem Ecclesiæ contra *Novatianos* asse-
reret: Non nos ab illis, sed illi à nobis recesserunt. Illi enim ^d diversa sibi *conuenticula* sta-
tuerunt, illi *veritatis caput atq; originem* re-
liquerunt, ^e *Cathedram Petri, super quam fun-*
data est Ecclesia. Eodem modo si vos unita-
tem Ecclesiæ, quæ teste eodem *Cypriano,*
^f *Adulterari non potest,* multo minus in *Anti-*
christianismum degenerare, firmiter & cō-
stanter tenuissetis, nec cum *Luthero & Cal-*
uino Apostatæ facti essetis, non mihi iam
vestrum crimen exprobraretis. Plura festi-
natio tabellarij non sinit. Valete igitur, &
familiam vobis cōmendatam habete. Ra-
ptim Mogunt. 16. Cal. Iulij. M. D. C. I.

EPISTOLA XIV.

IVSTVS BARONIUS VETERA-
cantrensis

HENRICO CALVINO PATRI,
Henrico Bellano Socero, ceterisq; suis in
Palatinatu Necessarijs, Collegis
& amicis.

Illuminantem Dei gratiam.

*Apologia
primati ad
parentes &
necessarios*

ET literis multorum, & sermone omni-
um perfertur ad me, CHARISSIMI, in-
credibilem esse animi vestri grauiter adhuc
in me accensi perturbationem atque iram,
incredibilem totius ciuitatis motum, adeò

vt &

vt & Princeps miretur, & Senatus indigne-
 tur, & populus vobiscum lamentetur, Præ-
 dicantium vero cætus odiosissimis verbo-
 rum ludibrijs incessat religiosissimam me-
 am ad Catholicos transmigrationem. Ego
 verò vt mea causa facilè omnes huiusmodi
 fluctus & tempestates contemno, ita vestra
 causa doleo, vosque paulo minus exanima-
 tos esse opto. Ecquid enim est, ô boni, quã-
 obrem tam tragicè vos habeatis? Ecquid
 est, cur tam sinistra vel ipsi de me passim
 spargatis, vel ab alijs sparsa temerè credatis?
 Nonne ipsi profitemini, hunc esse diuinæ
 religionis genium, vt ^a *separet hominem ad-* *Matth. 10.*
uersus patrem suum, & filiam aduersus ma- *35.*
trem suam, & nurum aduersus socrum suam?
 Nōne agnoscitis, grauiorem esse fidei cau-
 sam, quam quæ parentum amicorū uicē nu-
 tui aut arbitrio committi debeat aut possit?
 Nempe vt Poëtæ tralatitijs verbis dicam:

^b *Temporis aeterni hic, & non tantum vni-* *b* *Lucretius*
ushoræ *L. 3.*

Ambigitur status, in quo sit mortalibus om-
nis

Ætas, post mortem qua restat cunq̃ ma-
nenda.

Quin igitur hoc pede me vestro meti-
 mini, vt quàm vobis in religionibus maio-
 rum derelinquendis facultatem sumpsistis,
 mihi ipsi quoque concedatis, meque Dei
 potius

potius ac conscientia quam hominum ductum sequi permittatis? Non est iniquior lex vlla, quam quæ in vno probat, quod in altero damnat, quæ non veritatis lance, sed suo apte affectu verum iustumq; pensat. Sed video vlcus animi vestri. Non tam mihi vobiscum res est, quam cum consultoribus vestris: consultoribus inquam prauis, cæcis, ira odioque aduersus Catholicam fidem accensis. Quorum vel tribunitijs concionibus, vel priuatis suggestionibus & calumnijs quandiu vos aures præbebitis, vix est vt ego vllum meæ apud vos excusationis fructum sperare audeam. Verè enim Cicero: *Vt mare inquit, quod sua natura trāquillum sit, ventorum vi agitari constat atq; turbari: sic et homines sua sponte placati, hominum seditiosorum vocibus vt violentissimis tempestatibus concitantur.*

*Pro A.
Lucas.*

Attamen quia nuper Hyperaspistes vester *Parcius*, quem ad me sollicitandum subornastis, sua ad me Epistola, cui respondere me plenè atq; ex voto, vt necessitas postulabat, temporis angustia passa non est, in ipso statim vestibulo decem potissima querimoniarum vestrarum capita commemorauit, quibus & compita, & musæa, & conuiuia, & templa resonare facilè auguror: imo quæ præcipuum doloris vestri fomitem esse omni ratione cognosco: age ne sibilans hæc
hydra,

hydra, vel *Decacornis* potius bestia quicquā
 mihi aut vobis molestiæ deinceps facessat,
 nouum illi prælium mouebo, ac singulis
 ordine capitibus excisis hanc luctui vestro
 medicinam, hoc famæ meæ leuamen affer-
 re conabor. Nam quæ insuper *Pareus* vel à
 detortis, vel malè intellectis Catholicæ do-
 ctrinæ capitibus præsidia petit, eiusmodi
 sunt, vt vel tanquam falsa & commentitia
 coargutione non indigeant: vel tanquam
 prolixiora, non sint huius loci. Nam ^d *singu-* *d Epist. ad*
la que hæretici proferunt deliramenta, vt *Marcell.*
brevior Epistola sermo subuertat, necesse non *contr.*
est, ait *Marcellæ* suæ *S. Hieronymus.* *Mors.*

Principio igitur, vt *ἀνευ ἡδονῆς ἀποκριπῆς*
 rem ipsam aggrediar, ita summam accusa-
 tionis suæ ebuccinat *Pareus*: *Me contra di-*
uina & humana iura, contra fidem & consci-
entiam meam, contra denique honestatem &
humanitatem omnem, dulcissimos liberos me-
os, cum coniuge mei amantissima, legitimam
vocationem meam, ipsamq; orthodoxam fidem
& Ecclesiam, in qua natus & educatus sim,
clanculum profugum deseruisse; adeoq; & mihi
reatum apud Deum opinione mea grauiorem,
& infamiam apud bonos omnes, vobis verò o-
mnibus dedecus cum dolore acerbissimo, scan-
dalum deniq; publicè in Ecclesia Dei conciliaf-
se. Multiplex certè ac vehemens accusatio,
 si pares probationes. Sed (expectate dum
 pro-

probem) thesaurus quod aiunt carbones. E decem illis quæ impropere piaculis, ne vnum quidem vnus argumentum proferre habet. * Quid enim ipsum primum ac

* I Caluina
refutatio.

summum, de Iure diuino scilicet & humano à me violato crimen? Ampullæ meræ sunt, & nugæ meræ. Quam in rem non alium nisi vnum Augustinum testem citabo, cuius hæc *discordia τασων* ab ludæis vox

e Aug. st. de
Ciel. creden.
sap. 7.

extat. ^c Omnia diuina & humana Iura permittunt querere Catholicam fidem. Tenere autem & colere per humanum certè Ius licet, si de diuino quādiu erramus, incertum est. Hæc Augustinus. Quid Pareus? Violat inquit diuini & humani Iuris Maiestatem, qui Catholicæ fidei è Calvinismo cultor accedit.

f symb. A.
post. Nica.

Constant.
Eph. s. Chalcedon.

g 1. Tim. 3.
15.

h Deut. 17.
8. & seq.

i Matth. 18.
17.

k Matth. 16.
18. 19.

l Cypr. de G.
nis. Eccl. ca.

3. & Epist.
ad Quirin.

Proh quantum Augustini Pareus, sensus distant! Ait ille, quod hic negat: laudi ducit ille, quod hic probro. At ego te Pareus explicare velim, quod nam Ius diuinum prohibere censeas adire Ecclesiam Catholicā? Quam ^f *symbolo* credere iubemur. Quam ex scriptura ^g *domum Dei viventis, columnam & firmamentum veritatis*, ^h dubiorum interpreterem, ⁱ controuersiarum iudicem esse didicimus? Quam Christus ^k *super Petrum edificaturū se dixit*? Quam ^l Sancti Patres, oecumenica concilia, sacri Canones in Præfulatu Romani Pontificis, tanquam Principis Episcoporum perpetua stabilitate coherere

tere testantur. Certè parum ad mentem tu-
 am antiquissimus Martyr, purissimusq; A-
 postolorum discipulus IGNATIVS: ^m *Ignatius*
 inquit, qui & Theophorus, misericordia
 consecuta in magnificentia altissimi Dei & sal-
 uatoris nostri, qua presidet in loco ROMANAE
 regionis, Deo digna, decentissima, beatifican-
 da, laudanda, digna qua quis potriatur, castissi-
 ma, & eximie Charuatus Christi & Patris no-
 men ferens spiritu plena, &c. Parum etiam I-
 RENÆVS; Polycarpi & Papiæ discipulorum
 Iohannis discipulus. ² *Ad hanc* inquit (RO-
 MANAM) Ecclesiam propter potentio-
 rem principatam esse est omnem conuenire Eccle-
 siam: hoc est eos qui sunt undiq; fideles. In qua
 semper ab his qui sunt undiq; conseruata est ea
 quæ est ab Apostolis traditio. Parum CYPRI-
 ANVS, qui Romanam Ecclesiam ^o *matricem*
 & radicem omnium Ecclesiarum pronuncia-
 uit, ad quam perfidia non possit habere acces-
 sum. Parum denique HIERONYMVS, qui ^p *non p*
 Vitali, non Melitio, non Paulino, sed Caihe-
 drae Petri communionem consociari volebat:
 quod super illam Petram adificatam Ecclesi-
 am sciret, quodq; extra hanc domum agnum
 comedens, profanus & sacrilegus esset, & Anti-
 christi non Christi membrum.

Sed de Patribus tacebo: de Concilijs iti-
 dem. Adiura me vocat ille, Charissimi. Iura
 igitur videamus, & primum quidem Cano-

H nes;

Paulin. E.

pist. 4. ad

Seuer.

Chrysof. ho

mil. 4. inc.

6. Isa.

Augustin.

serm. 15. de

Sanct.

in Ignat. E.

pist. ad Ro-

man.

in Iren. lib. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

cap. 3.

nes, iudices pfecto vobis (vt apparebit) pa-
rum æquos. Quid enim in iplo statim limi-
ne DECRETORVM? ⁹ Nolite errare fratres mei
9 Distinct. charissimi. (ait DISTINCTIO XI.) doctrinæ
11. c. 3. ex E- varijs, & extraneis nolite abduci. Ex Instru-
pt. 1. Iulij ta Apostolorum, & Apostolicorum virorum,
Pap. ad E- Canonesq; habetis: his fruimini, his circumda-
pisc. Orient. mini, his delectamini, his armamini; vt his fre-
ti, circumdati, delectati, armati, contra cuncta
inimicorum iacula persistere valeatis. Satis e-
nim indignum est, quemquam vel PONTIFI-
CVM, vel ordinum subsequentium, hanc regu-
lam refutare, quam beati PETRI Sedem & se-
qui videat, & docere. Multum enim conuenit,
vt totum corpus Ecclesie in hac sibi met obser-
uatione concordet, quæ inde authoritatem ha-
bet, vbi Dominus ECCLESIE TOTIVS POSUIT
PRINCIPATVM. Et paulò post. ² Quis nesciat
9 Dist. 11. ex aut non aduertat, id quod à PRINCIPLE APO-
Epist. 1. In- STOLORVM PETRO ROMANÆ ECCLESIE
nocent. 1. ad traditum est, ac nunc vsq; custoditur, ab omni-
Decem. E- bus debere seruari? Nec super induci, aut in-
pisc. Eugu- troduci aliquid, quod aut authoritatem non
binum. habeat; aut aliunde accipere videatur exem-
plum? Præsertim cum sit manifestum, in o-
mnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam,
atq; Siciliam, Insulasq; interiacentes, nullum
instruisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis
Apostolus PETRVS, aut eius successores consti-
tuerunt sacerdotes: aut legant, si in istis provin-

cujus alius Apostolorum inuenitur, aut legitur docuisse. Quod si legunt, quia nusquam inuenitur, oportet eos hoc sequi, quod Ecclesia ROMANA custodit; à qua nos principium accepisse non dubium est: ne dum peregrinis sermonibus student, caput institutionum videantur omittere.

Iterum **DISTINCTIO XII.** Non decet inquit, à capite membra discedere: sed iuxta sacre scripture testimonium omnia membra caput sequantur. Nulli verò dubium est, quod

(Dist. 12. s. 1
ex Epist. 1.
Calixti Pap.
1. ad Bened.
Epius.

APOSTOLICA ECCLESIA MATER EST OMNIUM ECCLESIARVM, à cuius vos regulis nullatenus conuenit deniare. Et sicut Dei filius venit facere voluntatem patris, sic & vos voluntatem vestre impleatis matris, quæ est Ecclesia: **CVIVS CAPVT** ut prædictum est, **ROMANA EXISTIT ECCLESIA.** Quidquid ergo sine discretionè iustitiæ contra huius disciplinam actum fuerit, ratum haberi ratio nulla permittit.

Sed quid ago Charissimi? Egone vobiscum **Canonibus** pugno? quos alij vestrum capitali iudicio ad rogam damnarunt: alij ridiculè inter clauas **Antichristi** numeratos, non magis se lædere posse arbitratur, quam gladius **Aeneæ** potuit

e Lutheris
Wittenb. ad
Portam El-
ster. Sive
Pseudosub-
meum Wit-
u Franc. Lu-
nensis comm.
in Adocal.
x Virg. l. 3.
Aeneid.

Obscenas Pelagi ferros cedere volucres,
Quæ neq; vim plumis ullam nec vulnera
tergo

Accipiunt, celeriq; fuga sub sidera lapsæ
Semesam prædam, & vestigia fœda relin-
quunt.

H 2 Mu-

Augustin. tract. 6. ad c. 1. Ioan. De fin. 8. c. 1. Mutatis igitur telis humana iura videamus, quæ *Augustino teste in legibus Regum & Imperatorum posita sunt.* Hic verò in manibus præsens victoria, ut ego quidem eundem hæreticum & iureconsultum bonum

IVRECON
 SVLTVS
 BONVS
 HAERETI
 CVS ESSE
 NON P O-
 TEST.

Tit. THE OLOGIA IVRIDICA

a Lactant. lib. 2. cap. 9. b Plato in Laches. c. De sacris fuis Missæ.

credere ægerrime possim. Nam quod medici dicere solent, obliuisci Medicum professionis suæ, qui humanitatis obliuiscatur: id ego longè rectius de Iureconsulto censeam, obliuisci *Iustiniani sui*, qui Romanæ Ecclesiæ obliuiscatur. Tot enim ac tamen uidentes passim in *Codice* atque *Authenticis* pro SS. Romana Ecclesia, proque omni eius fide atque œconomia constitutiones extant: ut iam pridem eruditus vir IOAN. BAPTISTA FICKLERVS integro super hoc argumento 2° libro concinnato plurimis legum exemplis reddiderit manifestum, non Sanctorum tantum Patrum & Conciliorum, non Sacrorum tantum Canonum scita & decreta, sed & ipsas Ciuiles Imperatorum leges in hanc Catholicam & Apostolicam Romanâ fidem ^a vno Spiritu & pari, quod aiunt voce, ^b quasi *Dorie* cōcinere. Exemplo esse poterant Sanctissimæ ^c super sacrificio Missæ constitutiones. *Authent. ut in priuat. domib. sacra mysteria non fiant. 5. 13. 58. Et Authent. Sed nouo Iure. C. de Episc. & Cleric. Et Authent. ut clerici qui recedunt alijs pro eis subrogat. præb. emol. & c. 5. 12. 57. Et Authent. de ordinat.*

ordinat. Episc. & Cleric. 9. 20. 137. Item^d CON-
 STITVTIO de Ecclesie Catholice templis &
 oratorijs: Vbi primum de Iure Ecclesie &
 pœna violatorũ. *L. Iubemus. C. de Sacros. Ec-*
cles. Et L. si quis in hoc. C. de Sacros. Ec-
cles. De inde de Fundatione Ecclesiarũ, eiusq; cau-
 sa & expensis. *L. 41. (quæ in nonnullis Codici-*
bus 43. est, & in recentioribus ponitur in lib.
pratermiss. Class. 1.) C. de Episc. & Cleric. Et
Proem. Authent. vt determinatus sit numer.
Cleric. §. Inuestigantes. Et Authent. vt nullus
fabricet oratory domos, præter voluntatem E-
piscopi. §. 22. 67. Et Authent. de non alienand.
aut permutand. rebus Eccles. 2. 1. 7. Et L. 20. C.
de heret. & Manich. Tertio de Ecclesijs nul-
la molestia sed honore afficiendis, & hære-
ticorum vsui minimè concedendis. L. de-
nunciamus. C. de his qui ad Ecclesias confug. Et
L. 1. C. de offic. Præf. Prætor. Africa. Et L. si
qui Orthodoxa. C. de heret. & Manich. Et L. 3.
§. arma quoq; C. de his qui ad Eccles. confug. Et
Authent. vt liceat matri & auia & c. §. quia
verò ita 8. 18. 117. Quarto de Asylys Ecclesia-
rum. L. 3. C. de his qui ad Eccles. confug. Item
 e^{III} CONSTITVTIO de Episcopatus dignitate: *e III. De E-*
 vbi primum de Electione Episcopi & con- *piscopali*
 secratione. *L. si quenquam C. de Episc. & Cle-* *dignitate*
ric. Et Authent. quomodo oporteat Episcopos & *& officio.*
reliq. Cleric. ad ordinationem adduci. 1. 6. 6. Et
Authent. de Sanctiss. Episcop. & Deo amabili-
 H 3 bus

d De Eccles.
 Cathol. tem
 pl. & ora-
 torijs.

e III. De E-
 piscopali
 dignitate
 & officio.

bus & reuerendissimis Clericis & Monachis 9.
 6.123. Et Authent. de ordinat. Episcop. & Cle-
 ric. 9. 20. 137. Deinde de Cathedra seu resi-
 dentia Episcopi. Authent. ut nullus fabricet
 orator. domos. præter volunt. Episc. 5. 22. 67. Et
 Authent. quomodo oporteat Episcopos & reli-
 quos Cleric. ad ordinat. adduci. 1. 6. 6. Et Au-
 thent. de Sanctiss. Episcop. & Deo Amabil. &
 reuerendiss. Cleric. & Monach. 9. 6. 123. Tercio
 de Episcoporum cœlibatu. Authent. Episco-
 po C. de Episcop. & Cleric. & L. si quenquam.
 C. de Episc. & Cleric. & Authent. quomodo o-
 porteat Episc. & Cleric. ad ordinat. adduci. 1.
 6. 6. 5. & neq. uxori cum §. seq. Et Authent. de
 Sanctiss. Episc. & c. §. sancimus, & §. presbyteris
 9. 6. 123. Item ^f CONSTITVTIO de communi
 Clericorum statu, votoque cœlibatus seu
 castitate ab eisdem obseruanda. Vbi primū
 de personis ad munus Ecclesiasticum deli-
 gendis. L. 41. C. qua aliās in lib. Pratermiss. C.
 class. 1. recensetur. C. de Episcop. & Cleric. Et
 Constitut. 115. §. sancimus apud. Iulian. Patrio.
 Deinde de Constantia religionis & sacer-
 dotij. L. qui quis emensis C. de Episcop. & Cle-
 ric. Et Authent. quomodo oport. Episcop. §. se-
 mel autem 1. 6. 6. Et Authent. sed neq. C. de E-
 pisc. & Cleric. Et L. final. C. de Apostat. Ter-
 tio de frequentia & multitudine clerico-
 rum apud veteres etiam Christianos. Au-
 thent. ut determinat. sit numer. Cleric. San-
 ctiss.

fiv. De Cle-
 ricorum vo-
 to ac cœli-
 batus.

Etiss. maioris Eccles. §. quapropter sancimus 1. 3. 3. Et Nouell. constit. ut. 5. apud Iulian. Patric. §. non liceat. Quarto de priuilegijs & immunitate Cleri. L. generaliter. C. de Episcop. & Cleric. Quinto de voto, cœlibatu & castitate Clericorum. Authent. quomodo oport. Episcop. & Cleric. §. hæc autem 1. 6. 6. Et Authen. de lenonibus 3. 1. 14. Et Authent. Episcopo C. de Episc. & Cleric. Et L. 41. (aliàs in lib. praetermiss. C. class. 1.) C. de Episcop. & Cleric. §. conuenit. Et Authent. de Sanctiss. Episc. & c. §. presbyteris 9. 6. 123. Et L. eum qui C. de Episc. & Cleric. Et Authent. multò magis. C. de Episc. & Cleric. Et L. si Presbyter. C. de Episcop. & Cleric. & Authen. de Monach. §. si quis autem. 1. 5. 5. Et Authent. de Sanctiss. Episcop. & c. §. si autem tempore. Et §. Presbyteris 9. 6. 123. Et Authent. de ordinat. Episcop. & Cleric. §. quod autem 9. 20. 137. Item ^{§ V. De Monachis & Monialib.} CONSTITUTIO de vita monastica, & continentia in monasterijs seruanda. Authent. de Monachis. 1. 5. 5. Et Authen. de non alienandis aut permittand. bonis Eccles. §. quia verò non cognouimus 2. 1. 7. Et Authent. de Sanctiss. Episcop. & c. §. iubemus cum §. seqq. 9. 6. 123. Vbi etiam de foro conuenienti Monachorum. Authent. apud quos oport. causam dicere Monachos & Ascetrias. 6. 8. 79. Deinde de raptu seu corruptione sacrarum virginum. L. si quis 1. C. de Episcop. & Cleric. Et L. Raptores. C. eodem.

Et *Authent. quomodo oport. Episcop. & Cleric.*
§. quanta igitur. 1. 6. 6. Et Authent. de Sanctiss.
Episcop. §. si quis rapuerit. 9. 6. 123. Item^h CON-
STITVTIO de Sanctorum Patrum traditione
& doctrina constantissime obseruanda. L.
5. C. de Summa Trinit. & fide Catholica. Et L.
6. C. eodem §. necessarium. Et Authent. quo-
modo oport. Episcop. & Cleric. & c. circa insti-
tum. & §. sed etiam 1 66. Et Authent. ut Cleri.
apud proprios Episcop. prim. conueniantur. 6.
12. 83. Et Authent. de Ecclesiastic. tit. & priui-
leg. circa initium. 9. 13. 131. Itemⁱ CONSTITV-
TIO de Sacrorum Conciliorum immota fi-
de & autoritate. L. 2. & L. nemo Cleric. (
de summa Trinit. & fide Catholica. Et Edict.
ad popul. Constantinopol. quod per Demetri-
um & Hypatium Episcopos ad Ioan. II Pon-
tif. Roman. transmisit. §. Trecenti. & §. quoni-
am autem. Et L. quicumq. C. de heret. & Ma-
nich. Et Authent. ut cum de appellatione cogno-
scitur, secundum illas leges debeat indicari,
qua tempore late sententia & suggestionis ob-
tinebant §. si quis de predictis §. 16. 115. Et Au-
thent. de Ecclesiasticis tit. & priuileg. §. sanc-
imus. 9. 14. 131. Item^k CONSTITVTIO de pœni-
tentiæ Sacramento & Confessione. Edict.
ad Constantinopol. de his qui luxuriantur con-
tra natur. 9. 23. 141. Et L. Hi qui sanctam. C.
de Apostat. Et Authent. ut non luxurientur
homines contra natur. nec iarent per capillos
Dei

h VI. De Tra-
ditionibus
Patrum ob-
seruand.

i VII. De au-
thoritate
Conciliorū.

k VIII. De
Pœnitent. &
confessione.

Dei 6. 6. 77. Item^l CONSTITVTIO de Sancto-
rum cultu & inuocatione Deiparæ Virgi-
nis Mariæ. *Authent. In iurandum quod præ-*

*lix. De cul-
tu & Inuo-
cat. Sancto-
rum.*

statut ab his, qui administrationes accipiunt.
Collat. 2. tit. 3. Et L. 6. C. de Summa Trinit. &
fide Catholica. Et *Authent. ut determinatus*
fit numer. Cleric. & c. §. sancimus 1. 3. 3. Et Au-
thent. de Ecclesiasticis tit. & priuile. 9. 14. 131.
Et L. 1. C. de offic. Præfetti Prætor. Africa.

Item^m CONSTITVTIO de Sanctorum reli-
quiis venerandis. L. 3. C. de Sacrosanct. Ec-
cles. Et L. decernimus C. de Episcop. & Cleric. & c.

*m X. De Re-
liquiis Sã-
ctorum.*

Itemⁿ CONSTITVTIO de Sanctæ crucis ve-
neratione, inuentione & authoritate. L. *Cruce vene-*
cum sit nobis. C. nemini licere signum Saluato-

*n XI. De S.
cruce vene-
rada.*

ris Christi, humi vel in silice, vel in marmore
aut in sculpere, aut pingere. Et L. Iudeos C. de
Iudeis & cælicolis. Et Authent. sed nouo iure.
C. de Episcop. & Cleric. Et L. decernimus C.
eodem. Et *Authent. de Sanctiss. Episc. & c. §. o-*
mnibus autem laicis, 9. 6. 123. Quod ipsum
Sanctæ Crucis signum in consecratione
quoque templorum adesse voluit Impera-
tor. *Authent. de Monach. §. illud igitur. 1. 5.*
5. Et Authent. ut nullus fabricet orator. do-
mos & c. §. primo. 5. 22. 67. Et Authent. de Ec-
clesiasticis tit. & priuileg. §. si quis autem. 9. 14.
131. Et *Authent. de moderatore Hellenoponti.*
§. Namque ab omnibus. 4. 7. 28. Vbi Helena
Constantini Magni mater, pientissima mu-

H 5 hier,

o XL De
Festis San-
ctorum.

p XIII. De
meritis Bo-
narum ope-
rum de q̄
Iustificat.

q XIV. De
Litanis,
Processionib.
& horis Ca-
nonicis.

v XV. De ie-
iunio Qua-
dragesimæ.

f XVI. De
penis in ha-
reticos Sa-
cros.

lier, nobis sacrum Christianorum signum
inuenisse dicitur. Itē^o CONSTITVTIO de fe-
storum dierum obseruatione. *L. nemo dein-*
ceps. C. de Episc. audientia. Et L. 2. § l. omnes
Iudices. § L. quadraginta Et l. omnes dies
Et l. actus omnes. Et l. prouinciarum. Et L.
final. C. de feriis. Item^p CONSTITVTIO de
honorum operum meritis & Iustificatione.
Authent. de Sanctis. Episcop. & c. §. sed neque
9. 6. 123. Et Authent. ut cum de appellat. co-
gnoscitur, secundum illas leges iudicetur, que
tempore lre sententiæ obtinebant. §. Si unum.
8. 16. 115. Et l. 41. C. de Episc. & Cleric. Et Au-
thent. ut determinat. sit numer. clericorum. §.
Sicut enim. 1. 3. 3. Item^q CONSTITVTIO de
publicis precib. seu litanis & horis Cano-
nics, nec non de publicis processionibus
seu supplicationib. l. 41. §. Præterea sanc-
imus C. de Episcop. & Cleric. Et Authent. de
Ordinat. Episcop. & Cleric. § Illud quoq. 9. 20.
137. Et Authent. Sed nouo iure. C. de Episc. &
cleric. Et Authent. de Sanctis. Episcop. & c. §.
Si quis cum sacra. Et §. Omnibus autem laicis.
9. 6. 123. Item^r CONSTITVTIO de Sanctiss.
Quadragesimæ Ieiunio l. quadraginta. Et l.
penult. C. de Feriis. Deniq; vt multa alia hu-
ius generis præteream, § CONSTITVTIO de
rebellibus in Catholicam Romanam Ec-
clesiam Hæreticis non solum vitandis, sed
& proscribendis, & damnandis, atque vlti-

mo

mo supplicio afficiendis. Cuius argumenti est *L. 2. & 6. C. de Summa Trinit. & fide Catholica.* Et *L. omnes vetita.* Et *L. Ariani.* Et *L. quicumq.* Et *L. damnato. C. de Heret. & Manich.* Et *Authent. de depositione Anthimi & Severi. 4. 21. 42.* Multo verò expressius *L. Manich. 4.* Et *L. cognouimus 19. C. de Heret. & Manich.* Et *L. eum. qui C. de Apostat.* Et *L. Nemo Clericus C. de Summa Trinit. & fide Catholica.* Item *l. 3. & 5. & 6. C. eodem.* Et *l. final. §. His ita dispositis C. de Episc. & Cleric.* Et *l. Nemo in foro C. de Episcopali audientia.* Et *l. 1. C. de Heret. & Manich.* Et *Authent. item priuilegium.* Et *Authent. credentes.* Et *Authent. si verò Dominus.* Et *l. Ariani.* Et *l. quicumq.* Et *l. cognouimus.* Et *l. quoniam.* Et *l. diuinam. C. de Heret. & Manich.* Item cætera ferè omnes eiusdem tituli leges & Authentica. Quibus multa etiam ex ipsis *Novellarum Collationibus* adijcere liceret: Vt & de prohibitis hæreticorum scriptis, de interdictis conciliabulis, atque alijs huius generis rebus complurimis: nisi breuitati studendum viderem.

Hæc igitur vt dixi, atq; alia his complura, luculentissimo nobis exemplo atque argumento esse poterant, firmissimi istius omnis diuini & humani iuris, ad quod me vocat PAREVS, in vnam Catholicam & Romanam fidem consensus: præsertim si singularum legum

legum aut Constitutionum grauissima verba ordine ad lancem appensa oculis subijceretur. Sed quia id nimis longū ac tædiosum foret: imo quia tam vberē stylo librum potius quam Epistolam exaraturi essemus: age prætermisissis ambagibus illis, vnicum illud caput (quod instar omnium est) de Sacrosancta Romana Ecclesia auctoritate, deque perfidia eorum, qui ab eius cōmunionē defecerunt, videamus. Hoc enim rectè constituto, nulli dubium esse potest, eius Ecclesie magisterio antiquissimorum Imperatorum fidem fuisse consonam, quam præ omnibus venerati, summis & priuilegijs cinxerunt, & laudibus in cælum vsque extulerunt. De hoc autem capite ita Gratianus, Valentianus & Theodosius Imppp. l. i. C. de Sūma Trinit. & fide Catholica, &c. Cunctos inquit, populos, quos clementie nostrae regit imperium, in tali volumus religione versari, quam Diuum Petrum Apostolum tradidisse Romanis, religio vsque adhuc ab ipso insinuata declarat, quamque Pontificem Damasum sequi claret. Hanc legem sequentes, Christianorum Catholicorum nomen iubemus amplecti: reliquos verò dementes, vesanosq; iudicantes, heretici dogmatis infamiam sustinere, diuina primum vindictā, post etiam motus animi nostri, quem ex cœlesti arbitrio sumpserim⁹, ultione pleclendos. Et Iustinianus Imp. in Epistola ad

LXVII. De
 Persecutis
 S. auctor.
 Romana Eccl.
 sia.

la ad Ioan. Papam II. quæ vna cum eiusdem Pontificis responsione inter leges Codicis sub tit. de Summa Trinit. & fide Cathol. ab ipsomet Iustiniano relata est. Reddentes inquit, honorem APOSTOLICÆ SEDI & Vestræ Sanctitati (quod semper nobis in voto & fuit & est) & ut decet patrem honorantes vestram beatitudinem, omnia quæ ad Ecclesiarum statum pertinent, festinavimus ad noticiam deferre Vestræ Sanctitati: quoniam semper nobis fuit magnum studium unitatem vestræ Apostolicæ sedis, & statum sanctarum Dei Ecclesiarum custodire, qui hæcenus obtinet, & incommotè permanet, nulla intercedente contrarietate. Idcirco omnes Sacerdotes uniuersi Orientalis tractus & subycere & unire Sedi Vestræ Sanctitatis properavimus. In presenti ergo quæ commota sunt (quamuis manifesta & indubitata sint, & secundum APOSTOLICÆ VESTRÆ SEDIS doctrinam ab omnibus semper sacerdotibus firmè custodita & prædicata) necessarium duximus, ut ad noticiam Vestræ Sanctitatis perveniant. Nec enim patimur quicquam, quod ad Ecclesiarum statum pertinet, quamuis manifestum & indubitatum sit, quod mouetur, ut non etiam Vestræ innotescat Sanctitati, ² QUÆ CAPUT EST OMNIUM SAN-

*u Pontifex
d. statum Ec-
clesiarum
cer: ror de
de: dani.*

*x Romana
Ecclesia ca-
put omnia
Ecclesiarum*

CTARVM ECCLESiarVM. Per omnia enim (ut dictum est) properamus honorem & auctoritatem crescere Vestræ Sedis, &c.

Huic

Huic Epistolæ Imperatoriæ in hæc verba Pontifex rescripsit, quæ ipsa quoq; inter leges Cod. subeodem I. Tit. relata habentur. Inter claras sapientiæ ac mansuetudinis vestre laudes, Christianissime Principum, puriore luce, tanquam aliquod sydus irradiat, quod amore fidei, quod charitatis studio, edocti Ecclesiasticis disciplinis, Romano Sedis reuerentiam conseruatis, & ei cuncta subijcitis, & ad eius deducitis unitatem, ad cuius auctorem, hoc est, Apostolorum primum Domino loquente præceptum est, ¹ pascite oues meas. ² Quam esse omnium verè Ecclesiarum caput, & Patrum regulæ, & principum statuta declarant, & pietatis vestre reuerendissimi testantur affatus.

3 Ioan. 21.
17.
2 Rom. cap.
pus.

Iterum Iustinianus Imp. in Edicto ad populum Constantinopolitanum, quod ad Ioan. Pontif. Rom. II. misit. circa fin. §. super hæc autem omnia. Dioscorus, qui cum nihil in fidem peccasset, tamen propter solum Ecclesiasticum ordinem à sancta Ecclesia Romana anathematizatus est. Et in principio Authent. vt Ecclesia Rom. cent. ann. gaudeat præscript. 2. 4. 9. Vt legum Originem anterior Roma sortita est: ita & summi Pontificatus apicem apud eam esse, nemo est, qui dubitet. Vnde & nos necessarium duximus, patriam legum, fontem sacerdotij, speciali nostri nominis lege illustrare, vt ex hac in uniuersas Ecclesias Catholicas, quæ usq; ad Oceanum posite sunt,

sunt, saluberrima legis vigor extendatur, &
 fit totius Occidentis nec non & Orientis, & c.
 lex propria ad honorem Dei consecrata. Et ibi-
 dem. §. quod igitur. Quod igitur nostra eter-
 nitas ad omnipotentis Dei honorē veneranda
 sedis summi Apostoli Petri dedicavit: hoc ha-
 beant omnes terræ, omnes Insula totius Occidē-
 tis, quæ usq; ad ipsius oceani recessus extendun-
 tur, nostri Imperij providentiam per hoc in æ-
 ternum. Idem in Authent. de Eccles. tit. &
 privilegi. 9. 14. 131. Sacrorum Conciliorum dog-
 mata sicuti sanctas scripturas, accipimus: ideo-
 que sancimus, secundum earum definitiones,
 sanctissimum senioris Romæ Papam, primum
 esse omnium sacerdotum. Beatissimum autem
 Archiepiscopum Constantinopoleos novæ Ro-
 mæ, secundum habere locum post sanctam
 Apostolicam senioris Romæ sedem. Et in Au-
 thent. de depositione Anthimi & Severi
 14. 21. 42. Quid nuper factum sit circa Anthi-
 mum, scimus, qui quidem deiectus est de Sede
 huius regie urbis (Constantinopolis) à sancto &
 glorioso memoria Agapeto, sanctissima Ecclesie
 antiquæ Romæ Pontifice, eò quod nullo modo si-
 bi ipsi conveniens, contra omnes sacros canones
 se intruserat, & c. Et in constitut. Nouell.
 CXIX. §. 2. apud Iulium Patricium, Ante-
 cessorem Constantinopolitanum. Papa Ro-
 manus prior omnibus Episcopis & Patriarchis
 sedeat. Denique idem Iustinianus Imp. ad
 Eu-

Eulalium Episcopum & Eccles. Carthagi-
nensem. Prima salus rectæ fidei regulam cu-
stodire, & à constitutis Patrum nullatenus de-
uiare, & quia non potest Domini nostri Jesu
a. Matth. 16
18. Christi prætermitti sententia, dicentis: ^a in es
 Petrus, & super hanc Petram edificabo Eccle-
 siam meam. Et hæc quæ dicta sunt, rerum pro-
 bantur effectibus, quia in sede Apostolica extra
 maculam semper est Catholica seruata reli-
 gio. De qua spe & fide minimè separari cupi-
 entes, & Patrum sequentes constituta, ana-
 thematizamus omnes, qui contra Sanctam
 Romanam & Apostolicam Ecclesiam super-
 biendo, suas erigunt ceruices, sequentes in o-
 mnibus Apostolicam Sedem, & predicantes
 eius omnia, spero ut in una communionem vo-
 biscum, quam Sedes Apostolica predicat, esse
 merear, in qua est integra & vera Christianæ
 religionis & perfectæ soliditas, promittens se-
 questratos à communionem Ecclesie Catholice,
 id est, non consentientes Sedi Apostolica, eorum
 nomina inter sacra non recitanda esse myste-
 ria. Quod si in aliquo à professione mea deui-
 are tentauero, his quos damnauimus, duplicem meam
 sententiam esse profiteor. Hanc professionem me-
 am manu mea subscripsi, & Bonifacio Sancto
 & venerabili Pape urbis Romæ direxi, da-
 mnans & antecessores & successores meos, &
 omnes, qui Sanctæ Romanæ & Apostolicæ Ec-
 clesie privilegia cassare nituntur. Hinc enim
 super-

N. B.

superne misericordie documentum perdoce-
 tur, quando & mundani principes causas fidei
 cum Reipub. ordinatione coniungunt, & Ec-
 clesiarum presules, quod ad dispensationem su-
 am pertinet, officij memores exequuntur. Tali-
 bus enim indigebat post discordie procellas re-
 ligio Christiana rectoribus, qui compressis pro-
 uida dispensatione turbibus, diu peregrina-
 tam pacem depulsa tempestate reducerent, ut
 in futura post secula ad propositi sui exempla
 tendentes, sibi ascribendum indubitanter o-
 stenderent, quicquid Domino placitum poste-
 ris pro sua imitatione fecissent. Benedicamus
 Dominum, fratres charissimi, nostris hoc die-
 bus fuisse concessum, & totis orationum & cu-
 rarum viribus admittamur, ut quae Dei ope bene
 coepta sunt, ipso adiuvante per omnia comple-
 antur. Sperandum enim est, ut ad compagem
 corporis sui reliqua, quae adhuc diuisa sunt,
 membra festinent, & a potioribus minora non
 discrepent.

Audin' PAREE (tibi. n. cantilenam hanc ca-
 no) audin' quid diuini & humani iuris my-
 stae de Romanae Ecclesiae fide & communi-
 one sentiant? Audin' quam prouide ad
 hoc me tribunal vocaris? Non sic ^b *Marius* ^b *Tribell.*
 suo telo perijt, ut ego hic tuo te iugulare gla- ^{Pollio.}
 dio possim. Tu enim ille diuini & humani
 iuris perduellis, qui non solum nouam
 & ab Apostolica sede alienissimam fidem

I mor-

mordicus amplecteris & tueris: sed & quod
 peius est, idem nouitatis tuæ virus multis
 simplicibus atq; imperitis adolescentibus,
 qui quid optimum sit, per ætatem iudicare
 nondum possunt, non inhalas tantum aut
 instillas, sed & infundis prope atque intru-
 dis. Ut si è sacris te percellere cogitarem,
 promptum esset illud Christi fulmen. ^d *Va*
 vobis Scribe & Pharisei hypocrite: qui circu-
 tis mare & aridam, ut faciatis unum profe-
 lytum, & cum fuerit factus, facitis eum filium
 gehennæ duplo quàm vos. *Va* vobis duces cæci,
 &c. Sed legum nunc aduersus te mucroné
 destingere malo, vt qui ad leges provo-
 casti, legum auctoritate cadas: quemadmo-
 dum ^e *Brasidas* ille in prælio iaculum sibi per
 scutum adactum è vulnere extraxit, eoque ipso
 hostem suum interfecit. Credas igitur mihi
 velim *Parsee*, non esse in vllum fermè cri-
 men seueriora aut asperiora iura, quàm in
 hæresin. Quod vt in re præsentis videas, ex
 tibi è quàm plurimis duas, quæ mihi nunc
 incidunt, potissimas Constitutiones, reli-
 quarum sui similiùm abundantissimas testes.

^f *Vna* est in l. 4. C. de heret. & Manic. Vbi *Arca-
 dius*, *Honorius*, & *Theodosius Imppp.* *Ma-
 nicheos* inquit, seu *Manicheas*, vel *Donati-
 stas* meruissima seueritate persequimur. Huic
 itaq; hominum generi nihil ex moribus, nihil
 ex legibus cõmune sit cum ceteris. Ac primum
 volu-

^a *Cicer. 4.
 ad.*

^d *Matth. 23
 15.*

^e *Plutarch.
 in apoph.*

^f *De peni-
 tenticorũ
 constitutio-
 nes.*

volumus esse publicum crimen. Quia quod in religionem diuinam committitur, in omnium fertur iniuriam. Quos bonorum etiam omnium publicatione persequimur. Ipsos quoque volumus amoueri ab omni liberalitate & successione, quolibet titulo veniente. Præterea non donandi, non emendi, non vendendi, non postremo contrahendi, cuiquam conuicto relinquimus facultatem. In mortem quoque inquisitio extendatur. Nam si in criminibus maiestatis licet memoriam accusare defuncti, non immerito & hic debet subire tale iudicium. Ergo & suprema illius scriptura irrita sit, siue testamento, siue codicillo, siue Epistola, siue quolibet alio genere reliquerit voluntatem, qui Manichæus fuisse conuincitur, sed nec filios heredes eis existere, aut adire permittimus, nisi à paterna prauitate discesserint. Delicti enim veniam poenitentibus damus. In eos etiam auctoritatis nostræ aculei dirigantur, qui eos domibus suis damnanda prouisione defendunt. Seruos insuper extra noxam esse volumus, si Dominum sacrilegum euitantes, ad Ecclesiam Catholicam seruitio fideliore transferint.

Altera constitutio est in l. 8. C. eodem tit. ubi Valentinianus & Marcianus Impp. sic decernunt. Vniuersi heretici non Ecclesias, non Monasteria sibi construant: parasynaxes & conuenticula, tam diurna quam nocturna non contrahant: neque ad domum, vel possessio-

nes cuiusquam, neque ad Monasterium, vel quemcumq; alterum locum operaturi, secta suestissima congregentur. Quod si fecerint, & hoc factum fuisse Domino volente constituerit, post rem in examine iudicis approbatam, domum vel possessionem eius, in qua conuenerint, vel monasterium, eius ciuitatis orthodoxa Ecclesia, in cuius territorio est, iubemus addici. Si vero ignorante Domino, sciente vero eo, qui pensiones domus exigit, vel auctore vel conductore praedy parasynaxes & conuenticula interdicta collegerint, conductor vel procurator, sine auctoritate, vel quicumq; eos in domum, vel possessionem, vel monasterium receperint, ac passi fuerint illicitas parasynaxes conuentusq; celebrari: si vilis & abiecta sint conditionis, fustibus publicè & in poenam suam, & in aliorum coerceantur exemplum. Si honesta verò sint persona, decem libras auri mulctæ nomine fisco nostro cogantur inferre. Nullum praeterea Apollinaristam vel Eutychnianistam ad aliquam iubemus aspirare militiam. Et si inuenti fuerint militari cingulo soluti, honestorum hominum & palatij communionem priuentur: nec in aliqua, nec in qua nati sunt, ciuitate vel vico, aut regione versentur. Si qui verò in hac alma vrbe nati sunt, tam sacratissimo comitatu, quam omni per prouincias metropolitana ciuitate pellantur. Nulli insuper Eutychnianista, vel Apollinarista publicè vel priuatim conuoca-

uoca-

uocādi cætus, vel circulos contrahēdi, & de errore heretico disputādi, ac puerſitatē facinorosi dogmatis adſerēdi, tribuatur facultas. Nulli contra venerabilem Chalcedonenſem Synodum liceat aliquid vel dictare, vel ſcribere, vel edere, atq; emittere, aut aliorum dicta vel ſcripta ſuper eadem re proferre. Nemo huiusmodi habere libros, & ſacrilega ſcriptorum audeat monumenta ſeruare. Quod ſi qui in his criminibus fuerint deprehenſi, perpetua deportatione damnentur. Eos uero, qui diſcendi ſtudio adierint, de infauſta hæreſi diſputantes, decem librarum auri, que fiſco noſtro inferende ſunt, iubemus ſubire diſpendium. Ultimo etiam ſupplicio coerceantur, qui illicita docere tentaauerint. Omnes uero huiusmodi chartæ ac libri, qui funeſtum Eutycheſis ſcilicet, & Apollinarij complexi fuerint dogma, incendio concrementur, ut facinoroſæ puerſitatis veſtigia flammis combuſta depereant. Aequum namq; eſt, ut immaniſſima ſacrilegia par pœnæ magnitudo percellat: ſcientibus moderatoribus prouinciarum, eorumq; apparitoribus, deſenſoribus etiam ciuitatum, quòd ſi ea quæ legis huius religioſiſſimæ ſanctiōne cuſtodienda decernimus, aut neglexerint, aut aliqua permiferint temeritate uolari: denarum librarum auri mulctam fiſco noſtro inferre cogantur: inſuper etiam exiſtimationis ſuæ periculum ſuſtinebunt.

Virgil. 3.
Aeneid.

Heu heu *Paree*, quos tibi, quos tuis pæ-
 narum cumulos accerfis! Non sic *Aetna*
Enceladus, vt tu mole hac premeris, modo
 non brutam illam Stoicorum *ἀναισθησίας*
 indueris. Nec blandiare tibi, priscorum tā-
 tum illorum monstrorum, *Manichæi*, *Ne-*
stori, *Eutyckis*, *Apollinaris*, &c. mentionē
 in hisce sanctionibus fieri, nullam *Caluini*,
Lutheri, aut tui. *Quæ de Samaritis lege sta-*
tuta sunt, circa Synagogas & successiones: ob-
tinent & in Montanistis, & Ascodrogitis, &
Ophitis, ait l. 18. C. de hæret. & Manich. Et
Hereticis quamuis est in appellatione diuersi-
tas, tamen est in heresis prauitate coniunctio,
& dispar quidem nomen, sed idem sacrilegi-
um, ait l. 8. C. eodem. *Hereticorum autem*
vocabulo continentur, & latis aduersus eos
sanctionibus succumbere debent, QUI VELLE-
VI ARGUMENTO A IUDICIO CATHOLICÆ
RELIGIONIS ET TRAMITE DETECTI FVE-
RINT DEVIARE, ait l. 2. C. eodem tit. Quod
 vtrum tu facias *Paree*, non est nunc dispu-
 tandum: aded quippe manifestum, vt non
 ratione inquiri, sed manibus palpari possit.
 Deniq; si recentia Edicta postulas, vide quæ
 laudatissimus Imperator *CAROLVS V.*
Wormatiæ in comitijs 8. Idus Maij M. D.
 XXI. aduersus *Lutherum* eiusq; coniuratos
 feuerissima sanctione promulgauit: habe-
 bis quæ culpæ tuæ pondus, innocētiae meæ
 leua-

leuamen afferre queant. Atq; hæc de primo *II. Cal-
accusationis tuę capite plus forsan satis. *lumnia*

Ad *ALTERVM venio, vbi fidem & con- *confutatio.*
scientiam meam petens, obliquè innuere

vis, (quæ certè vobis in omnes Catholicæ
fidei profelytos, veteres & novos, familia-
rissima calumnia est) non tam veritate &
religione, quàm lucri aut honoris, aut glo-
riæ cupiditate, etiam contra interioris pe-
ctoris dictamen, ad Romanæ Ecclesiæ soci-
etatem me conuolasse: parumq; abest, quin
Satyrici illius telum in me contorqueas:

b Quid sentire putas omnes Caluine recēti
'De scelere, & fidei violata crimine?

b Iuuenal.
Satyr. 13. ad
Caluim.

Sed ego tibi hic Augustinianum sta-
tim clypeum obuerto, quo & ipse quon-
dam simile *Secundini Manichei* iaculum

populsauit. *Tristis* inquit, *sum*, quod tenaci-
ter inhasisti *suspicionibus falsis*, partim aduer-

i Augustin.
contr. Se-
cundin.
Manich c. 1.

sus me, partim aduersus ipsam que mutari nō
potest veritatem. Vtquam ne fides est, quæ

k August.
de Seril cre-
dend. ca. 7.

non *k* anima immortalitatem propositam
habeat & vel præmia bonorum, vel pœnas
malorum factorum? Potest ne igitur quis-
quam conscientiaæ meæ tam iniquus arbi-
ter esse, vt quam hæctenus in Calviniano
errore integram saluamq; iudicauit, nunc
in Christi fide læsam *l* cauteriatamque pro-
nunciare audeat? Non non ita impio corde
sumus, vt Dei omnipotentis metum tam
viliter habeamus, & contra quam mens se-

l 1. Tim. 4.
2.

m Eze. h.
13. 19.

riò credat, propter^m pugillam hordei & fragmen panis, cum huius & futuræ vitæ periculo, patrio solo exules profiteamur. Nemo cyclops positum in visceribus suis Dei tribunal tam fastuosè euerterit. Fortasse rudera illi sua nesciunt, qui in alieno fundo tam altas turres non suspicantur. Ac nos

n Cic. Orat.
pro Mlon.

quidem iam inde à pueris edocti, ⁿ magnam vim habere conscientiam in utramq₃ partem, ut semper poenam ante oculos versari putent, qui peccauerint: & nihil timeant, qui nihil ad-

o Cic. Orat.
pro Rosc. A-
meris.

miserint: nos edocti, non ut^o in fabulis saepe numero videmus, eos qui aliquid impiè scelerateq₃ commiserint, agitari, & perterriti furiarum tedis ardentibus: sed sua quemq₃ fraude, suo terrore maxime vexari: suo quemq₃ scelere agitari, amentiaq₃ affici: suis malis cogitationibus conscientijsq₃ animi terreri: hasq₃ esse impijs assiduas domesticasq₃ furias, quæ dies noctesque poenas à consceleratissimis hominibus repetant: Hæc inquam iam dudum piè sancteque edocti, tam matura ac prouida ætate tantum in animam nostram facinus admittere: tam diro vulnere tenerrimam sauciare conscientiam voluisse, qui credi possumus? vix cadere posse in hominem puto tam grande nefas: vix ipsam suspicionem: nisi (quem supra memoravi) Sanctissimi Augustini me exemplum coargueret. Qui cum olim pari nobiscum exemplo paucis agellulis

gellulis paternis contemptis, à Manichæorum
 rabie ad liberam Dei seruitutem conuersus
 esset, non solum principio à Secundino Ma-
 nichæo, sed & postmodum ad Episcopale fa-
 stigium euectus, ab æmulis in hanc mali-
 gnam ambitionis & φιλαργυρίας suspici-
 onem subinde vocatus est. ^p Ego inquit, se- ^p *Epist. 225.*
 cundum multorum sensum, comparantium, ^{ad Albina.}
 semetipsum sibi et ipsis, non diuitias dimisisse,
 sed ad diuitias videor venisse. Vix enim vigesi-
 ma particula res mea paterna existimari po-
 test, in comparatione prædiorum Ecclesie, quæ
 nunc ut Dominus existimor possidere. Et ma-
 nifestius in libro contra Secundinum, vbi &
 calumniæ remedium adferre docet. ^q Sicut ^q *August.*
 inquit, sensum oculi tui sentire non possum, nec ^{conr. Se-}
 tu mei sed tantummodo nobis hac de re crede- ^{cundin.}
 re vel non credere possumus: illam verò speciem, ^{Manich.}
 que nostris oculis visibilis subiacet, inuicem no- ^{cap. 2.}
 bis valemus ostendere: sic de affectionibus ani-
 morum nostrorum, quas proprias habemus,
 credamus nobis, si placet: si autem non placet,
 non credamus. Nam ^r quod tu de animo meo ^r *Ibid. ca. 1.*
 verum non sentis, facile contemno. Hoc enim
 sentis, quod etsi in me non agnosco, fieri tamen
 potest, ut sit in homine. Ergo etiam si erras in
 me, non tamen ita erras, ut me de hominum nu-
 mero eximas: tua opinio: quia id de me credis,
 quod fieri potest in animo humano, etiam si non
 sit factum in animo meo. Nec igitur opus est, ut

tibi hanc suspicionem magnoperè coner auferre. Non enim spes tua pendet ex me, aut bonus esse non poteris, nisi ego fuero. Senti de Augustino quidquid libet. Sola me in oculis Dei conscientia non accuset. Quod enim ait Aposto-
1. Cor. 43. lus: ⁵ *Mihi minimum est ut à vobis iudicer, aut ab humano die. Ego autem vicem tibi non rependam, ut de tua mente aliquid existimare in malam partem audeam, quod intueri non valeo. Nec dico quod me subdole lacerare volueris: sed tantum de te opinor, quantum de te indicas verbis. Quamobrem et si non bona de me suspicatus sis, quod carnali timore alicuius incommoditatis, qua de vestra societate mihi accidere potuerit, haresin Manicheorum reliquerim, vel cupiditate honoris, quem in Catholica adipisci cogitem: tamen non de te vicissim malè sentiēs, credo esse beneuolam suspicionem tuam. Et hoc non criminandi causa, sed corrigendi studio dixisse te existimo. Si autem mihi accommodes credendi beneuolentiam, quoniam latebras animi mei arguis, quas utiq; promere ad oculos tuos & demonstrare non possum, facile de ipso mutares sententiam, & nolles amplius temerè affirmare, quod nescis.*

Atque hoc ego Augustini ἀπολογία
 * *III. Ca-* plane meum quoq; faciēs, *Parce,* * ad terti-
lunnie am criminationem tuam progredior: ubi
dispun- quod de honestate & humanitate erga liberos,
dia. sanè dulcissimos mihi, totamque familiam
 abiecta

abiecta paratragœdias, speciosum quidem,
 sed parum firmum aut christianum est. Ad-
 eò enim *παρεμὴν* illā καὶ *εὐσχημονες αὐτὴν*
σοφὴν nihil abieci, vt etiam abiectam re-
 sumptis demum, & verè induerim, quē-
 admodum ipse cognosceres, *nisi magis in*
oculis cor haberes, quam in corde. Quæ enim
 maior honestas est, pietate & ordinaria
 charitate? quæ autem ordinaria charitas, ni-
 si quæ minora postponit maioribus, & ani-
 mam magis curat, quam fortunam? Non e-
 go in morte relinquere debebam filios,
 quibus per me vitam seculi huius dederat
 Dominus, & vitam, quod spero, dabit secu-
 li futuri. Quæ res etsi multo constat labore,
 non tamen à me trahi ad otium, nec à vobis
 debet ad inuidiam. Nullus hic humanis af-
 fectibus locus, nullus parentum amor,
 nullus amicorum studijs, nullus periculo-
 rum formidini, sed vnica diuini numinis re-
 uerentia, grata veritatis cultura, conueni-
 ensq; æternitatis metus totam suo arbitrio
 causam moderatur, nec vel minimum de
 suo iure remittit.

Sanè si quæris inficias ire non possum,
 vehementer hæc consilia mea varijs affe-
 ctibus quassata esse. Nunc enim tua *charis-*
sime Parens, septuagenaria canities succur-
 rebat: nunc matris vnice in me recumben-
 tis

August.
lib. 1. contr.
Epist. Par-
men. cap. 8.

tis fletus, nunc fratrum sororumque anxie-
 tas, nunc liberorum & familiae periculum,
 nunc amicorum totiusque familiae quasi la-
 bascens fama & existimatio. Sed quaeso vos
 per Deum, carissima capita, quid facerem?
 parcerem ne vobis, & mihi non parcerem?
 parerem ne voluntatibus vestris, & Deo im-
 morigerus essem? cauere ne pericula for-
 tunarum, & me cum liberis meis ac fami-
 lia in sempiternum exitium praecipitarem?
 Apagesis profana cura, noxia reuerentia:
 cum Deo mihi res est, ^v qui potestatem habet
 animam & corpus perdendi in gehennam. Hu-
 ic malo cum periculo & fame iactura serui-
 re, quam gloriosus detrudi in infernum,
^x ubi est fletus & stridor dentium perpetuus.
^v Pulchrum est periculum ad Deum transfu-
 gere. Neque hunc animum impietati mihi
 aut leuitati dabit, charissimi. CHRISTVS
 sic docuit discipulos. ^z Qui amat patrem
 aut matrem plus quam me, non est me dignus.
 MOSES sic docuit Iudaeos. ^z Qui dixerit pa-
 tri suo aut matri suae, nescio vos, & fratribus
 suis, ignoro illos, & nescierunt filios suos, hi cu-
 stodierunt eloquium tuum, & pactum tuum
 seruaerunt, iudicia tua o Iacob, & legem tu-
 am o Israel. CHRYSOSTOMVS sic docuit au-
 ditores. ^b In omnibus obtemperandum est pa-
 rentibus, praeterquam in iis, quae pietati effici-
 unt. Et doctrina Saluatoris, qui amat patrem,
 &c.

u *Matth.* 10
 28.

x *Matth.* 13
 42.

y *Clem.* 75
in *Protre-*
ptico.

z *Matth.* 10
 37.

a *Deut.* 33.
 9. 10.

b *Homil.* 36
in *Matth.*

Et credentes filios maioris animi facit, Et patres remissiores ac leniores, ne ab amore CHRISTI liberos dimouerent, videntes tantas esse ipsius vires, ut facile possit a parentibus filios eripere. HIERONYMVS sic docuit Heliodorum. ^{e Epist. 1.} Licet paruulus ex collo pendeat nepos, licet passo crine & scissis vestibibus, ubera quibus te nutrierat mater, ostendat, licet in limine pater iaceat, per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum crucis euola. Solum pietatis genus est, in hac re esse crudelem.

Deniq; AVGVSTINVS sic docuit Latum, ^{d Epist. 38.} Qui amat animam suam, perdet eam in isto seculo, in vita aeterna inueniet: ita de parentibus rectissime dicitur, ut qui eos amat, perdat eos, non more parricidarum interficiens, sed spiritali gladio verbi DEI carnalem affectum eorum, quo Et seipfos, Et eos quos genuerunt, irritamentis huius seculi obligare conantur, pie fidenterque percutiens Et occidens, illud in eis viuere faciat, quo fratres sunt, quo cum filiis suis temporalibus, parentes aeternos DEVM Ecclesiamq; cognoscant. Ecce rapit te studium veritatis cognoscenda, atq; percipienda voluntatis Dei in scripturis sacris. Rapit Evangelicae praedicationis officium. Dat signum Dominus, ut vigilemus in castris, Et aedificemus turrim de qua hostem sempiterna vita Et prospicere Et propellere valeamus. Rapit militem CHRISTI tuba caelestis ad praelium, Et retinet mater:
Non

e 2. Macca. 7 1.
f Plusarch. in libell. de Lacedaem. inst.
 Non planetalis, ^e qualis Machabeorum fuit, nec saltem similis ^f Lacedaemoniis matribus, de quibus memoria traditum est, quod filios suos, ut pro terrena patria sanguinem funderent, multo amplius atque ardentius in certamina bellica, quam signorum sonitus excitabant. Nam mater qua te ad discendam vitam remoueri à curis secularibus non permittit, satis ostendit, quemadmodum te, si opus esset, ad obeundam mortem penitus seculum repudiare permetteret. Sed quid dicit, aut quid allegat? Fortè decē illos menses, quibus viscera eius onerasti, & dolores parturitionis, ac labores educationis? Hoc hoc interfice verbo saluari, hoc perde matris, ut in vitam aeternam inuenias eam. Hoc memento ut oderis in ea, si diligis eam, si tyro Christi es, si turris fundamenta posuisti, ne dicant transeuntes: Hic homo cepit edificare & non potuit perficere. Carnalis enim affectus est iste, & adhuc veterem hominem sonat. Hunc carnalem affectum & in nobis & in nostris militia Christiana ut perimam^o hortatur, nec tamen ut ingratus sit quisquam parentibus, & eadem ipsa beneficia quibus in vitam hanc editus, susceptus, atque nutritus est, enumerata derideat, seruet potius ubiq³ pietatem. Habent hac locum, ubi maiora non vocāt. Mater Ecclesia, mater est matris tuae. Hac nos de Christo concepit, hac martyrum sanguine parturinit, hac in sempiternam lucem peperit.

Luc. 14. 30

rit,

rit, hac fidei lacte nutrit, cibosque maiores
preparans, quod adhuc parvuli & sine denti-
bus vagire vultis, horrescit.

Iam de * vocatione mea non tam tædet * IV. Cæ
respondere, quam admiror, in hanc me (¶ *lumnæ*
aiunt) planiciem vocari. Quis enim scele- *depulsio.*
rarius vocationis suæ repagula perripit,
quam nefandi illi terræ filii, *Lutherus*, ex
ordine S. Augustini fugitivus: *Oecolampadius*
Brigittanæ familiæ desertor: *Martyr*
Dominicanæ religionis proditor; *Bucerus*
Apost. t. Monachus, & contra fidem Deo
datam, contra Sacros Canones & Concilia,
contra communem deniq; omnium Chri-
stianorum sensum & consuetudinem bis
terq; sponsus & pater. Scilicet hi vocatio-
nis desertæ veniam habent, ego culpam: hi
præmium, ego opprobrium. Sed heus tu
Petre, heus *Paule*, heus Sancti Prophetæ &
Apostoli, quid vocationibus vestris fiebat,
cum^h relictis fratribus & cognatione ve- *h Gen. 12. 1.*
stra, relictisⁱ regum aulis & cubilibus: ^k re- *4.*
lictis teloniis quæ coëmeratis: ^l relictis reti- *Heb. 11. 8. 9.*
bus & sâgenis, quibus vitam sustentabatis: *Exod. 2. 18*
^m relictis synedriis atque inquisitionibus, *Heb. 11. 24*
quibus operam dabatis: ⁿ relictis curiis ac *25. 26. 29.*
tribunalibus, quorum honore fulgebatis: *Matth. 3.*
relictis deniq; omnibus, quæ humanæ vitæ *1. Matth. 4.*
decori aut præsidio esse poterant, & quæ *18. 19.*
vel fortunæ beneficio vel magistratus Im- *m Act 9. 7:*
perio *n Act. 17. 34.*

perio consecuti eratis: cum inquam his omnibus relictis orbi, nudi, spreti atq; exules vocantem Dominum in peregrinas terras, in nouam fidem, in nouam militiam ac professionem nouam alacres sequebamini. Vtrum ea desertio probro vobis ac non potius laudi, imò magnæ non solum gloriæ, sed & centuplæ mercedis seges fuit? Ad promittente palam Christo: *o Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione; cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomē meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Quid ergo tu mihi nūc desertam impiam vocationem exprobras, cui huius & futuræ vitæ præmium à Deo præstitutū vides? Vtinam me sponse omnes *Heidelbergensium* Magistri & Professores, omnes ministri & Catechætæ hoc in uocationem suam facinus designarent, & ^P subtracto nūdinis loquacitatis ministerio lingua suæ, cum Apostolis & Martyribus, cum ¹ *Augustino* & ¹ *Victorino*, cum clarissimis quibusq; totius Germaniæ & Galliæ viris ad Catholicam Ecclesiam transfugerent: maiores felicitati suæ cumulos nunquam forent adiecturi.

*o Matt. 19.
28. 29.*

*p August. 9.
confess. c. 2.*

*q Ibidem
cap. 6.*

*r Ibid. lib. 8.
cap. 2.*

* Sed

* Sed ab hoc loco me proximus vocat, ubi Hyperaspistes vocationi fidē & Ecclesiam substituit, quam ibi desertionis Calumniam præstruxit, hic exedificat, atq; singulari præterea illa coronide exornat, quod ego in *Caluini* secta natus & educatus, tãto maiori ab ea sacrilegio me subduxerim, quanto familiarioribus illi vinculis iam pridem fuerim astrictus. Quod ego telum si rursus cum *Brasida* è corpore meo (imò verò ab extimo tantum scuto, corpus enim nequaquam attigit) extrahere, atq; in hostium vicissim turmas eiaculari vellem, proh quantæ in *Lutherum, Melanctonem, Brentium, Illyricum, Sovenckfeldium, Zuinglium, Calvinum, Bucerum, Oecolampadium, Bullingerum, Martyrem, Simlerum, BeZam, Zanchium, Ursinum, Tossanum*, demq; omnes illos quinti Euangelii Apostolos, quorum nullus in ea, in qua natus atq; educatus fuit, religione constans persistit, sed omnes (proh dolor!) amore^t veritatis atq; antiquitatis abiecto, ^u ad insanas fabulas conuerterunt, stragis materiam habiturus essem? Sed vt quam familiarissimè me defendam, quæro ex vobis *Parentes*, quæro ex te *Parce* collegisq; tuis, quisquam ne vestrum in ea, quam à Parentibus Præceptoribusq; primitus hausit, religione nunc persistet? Abnuere non potestis, ple-

* V. Calu
mnia de-
pulsio.

/ Plutarch.
in Lacon.

1 2. Theff. 2.

10.

u 2 Tim 4.

4.

K roiq;

rosq; vestrum aut Catholicos, aut Lutheranos fuisse, ac media demum vel vltima aetate ad isthac deploratam *Caluini* scholam, tanquam è *Charybdi* ad *Scyllam* deflexisse. Quid ergo nunc mihi patriæ religionis desertæ crimè obuertitis, cuius ego vos triplo aut quadruplo cõdènare possũ? Nego me in ea persistere aut mori debuisse, nisi salutarem fuisse demonstraueritis. Nascimur oēs filij *ADAM*, nascuntur multi in Gentilismo, multi in Turcismo, aut Iudaismo, nec tamè in illo rectè persistunt statu, quia aliud est nasci in Ecclesia malignantium, aliud per communionem Catholicæ Ecclesiæ regnum intrare cœlorum. Meminerimus extra repagula nati per ostium intrare ouile, vt sit ^x grex vnus & pastor vnus, & qui persecutores erant cum *Saulo*, pastores defensoresq; cum *Paulo* euadant. Neque ignorare potestis, fœdè multos in adulescentia hallucinari, cū infirmis adhuc iudiciis, & nulla experientia aut literatura cultis, de re omnium grauissima constituunt, & ad quamcunque sunt Religionem, vel casu, vel necessitate delati, ad eam tanquam ad scopulum adherescunt. A quorum ego stultitia alienus, maturioris ætatis maturiora consilia sequutus, DEIQ; ductu melius & feliciter agnitam veritatem amplexatus, prioribus erroribus meis æternum vale nunciaui, meamq; anchoram

x Iohann. 10.
16.

choram in tutissimo Ecclesiæ Catholicæ portu fixi, iuante CHRISTO, suadente conscientia, trahente *Augustino*, aut quicumq; author est *Hypognosticôn*. *Si iactatus in-* Lib. 6.
 quit *curru inanium quaestionum cadis in fluctus vana contentionis, & veluti navis deserta gubernaculo, per diuersa & incognita littora volueris, nec prorsus ibi prosperè nauigare potes, reuertere, & sede in portu fidei Catholica, ubi te nulla possit fluctuosa cogitationis tempestas turbare & mergere.*

* Quod tam salutare consilium meum, * VII. CA
 quod leuiratis & Apostasias conuitio su- lumnia
 spectum mihi reddere conamini (carissi- depulsio.
 mi) frustra laboratis. Nec enim leuis aut A-
 postata erat ² *Abrahamus*, cum deserto ido- 2 Gen. 12. 8
 lorum cultu, cui à pueris assueuerat, veri A Tor. 7. 3.
 Dei cultui cum tota posteritate se manci- Iosua. 24. 2.
 pauit. Non leuis aut Apostata erat ^a *Petrus*, a Matth. 4.
^b totusque Sanctorum Apostolorum cho- 18. 19.
 rus, cū ^c in plenitudine temporis, quando ces- b Matth. 19
 sare vmbrae legis debebant, vocanti Domi- 27.
 no obsecuti, ^d *mysterium à seculo abscondi-* c Gal. 4. 4.
tum non solum amplexi sunt ipsi, sed & toti d Coloss. 1. 26
 orbi vulgauerunt. Non leuis aut Apostata
 erat ^e *Paulus*, cum Pharisaismo abiecto, cui e Act. 9. 1.
 totus ab ineunte ætate seruierat, Christi le- & seqq.
 ge, cuius antea *Vatiniano odio* flagraue-
 rat, suscepta, omnes animi sui affectus, mo-
 tus & studia in contrarium immutauit.

K 2 Non

f. Lib. 5. con
fess. ca 7 &
9. 6.

Non leuis aut Apostata erat ^f Augustinus, cum è Manichæorum stabulis in Ecclesia penetrabilia progressus, quos antea coluerat, omnibus animi viribus oppugnauit, & quos antea oppugnarat, omnibus animi viribus propugnare cœpit. Non leuis deniq; aut Apostata erat totus Christianus orbis, cum tuba Apostolica percussus, Saturnum, Iouem, Neptunum, Platonem, & similes Deastrorum pestes deseruit, Christoq; inaudito prius numini, Sanctæ fidei instructione præuia, totam sceptorum suorum potentiam subtrauit. Miseros igitur, ac terq; quaterq; inconsideratos, qui se errorum pertinacia diuos fore sperant! ⁸ Nunquam præstantibus in Repub. gubernanda viris laudata est in vna sententia perpetua permansio, sed ut in nauigando tempestati obsequi artis est, etiam si portum tenere nequeas, cum verò id possis mutata velificatione assequi, stultum est eum tenere cum periculo cursum, quem ceperis, potius quam eo commutato, quò velis tandem peruenire. Quanto igitur magis in Ecclesia, vbi animæ salutisq; negocium geritur, ^b qui non potuit primas habere prudentiæ, secundas debet habere modestiæ: ut qui non valuit omnia impœnitenda credere, saltem pœniteat, quæ cognorit credenda non fuisse.

g Cic. lib. 1.
Epist. 9. ad
P. Lentul.

h Aug. prol.
Retract. &
Epist. 7. ad
Marcell.

*VIII. ca
lumnias
depulsio.

* Sed communicato me vobiscum consilio agere maluissetis (carissimi) neque ita clau-

clanculum profugere. Quid? Clanculum profugere? Ego verò clanculum profugi, qui publicis ferijs, publica rheda, via publica, aperta luce, ordine amicis consalutatis, cum honestissimis ac numero dignitateq; maximè conspicuis viris *Heidelberga Spiram* deuectus: inde (secus non licebat) proximis diebus, totam consilij mei rationem familiæ perscripsi: per familiam Magistratui significandam curavi? ^{Antigon.} Non fugi, qui ^{apud Plu-} opportunitatem à tergo ^{tarch in A-} suam, persequitur. ^{poph.} ^{k Philo Iud.} ^{en lib. Quod} ^{omni prob.} ^{liber.} ^{Matth. 12.} ^{15.} ^{Io an. 6. 15.} ^{m Matth. 2.} ^{13.} ^{A 7. 14. 6.} ^{Act. 9. 25.}

^k Theodorus Philosophus interrogatus quondam, cur Athenis profugus ad Lysimachum regem venisset? non profugi inquit, sed idem mihi accidit quod Herculi. Nam ut ille ob peculiare quasdam virtutes ab Argonautis fuit expositus: sic ego propter magnanimitatem, quam Atheniensium rectores non valebāt assequi, vrbe sum exclusus. Sed esto, profugerim. Quid tum? Fecinè aliquid à more maiorum vestrorum alienum? Quid Martyr, quid Zanchius, quid Vergerius, quid Ochinius, quid alij vestrorum Prophetarum fecerint, vobisne ignotum est? Sed absit impiorum istorū exemplis me tuear. Ad¹ Christum dilabor, ^m ad Iosephum & Mariam, ad ⁿ Paulum & Barnabam, ad plures denique Martyres & Christianos alios, qui sine scrupulo persequentium furorem, de ciuitate in ciuitatem, vt à Domino præceptum intel-

o *Matth. 10*
23.

p. *A. lian. li.*
3. de *Var.*
hist.

Plutarch.
in Alcibia.

q. *Lib. 5. com.*
fest. cap. 7.

xerant, fugitarunt. ° *Cum persequentur inquit, vos in ciuitate ista, fugite in aliam. Amen dico vobis, non consummabitis ciuitates Israel, donec veniat filius hominis. Et vi^p Alcibiadem etiam huic choro inseram. Is cum ad causam caputis dicendam è Sicilia Athenas vocaretur, renuit, dixitq; stultum esse, pro fuga iudicium capessere, cum fugere possis. Et cum quidam diceret, an non credis te ipsum patria? Respondit, imò ne matri quidem crederem. Time-rem enim, ne fortè per imprudentiam aut errorem veritatis nigrum calculum pro candido submitteret. Idem de communicandis cum amicis, aut collegis, aut quondam præceptoribus consilijs responsum habete. Nam primum re adhuc integra, consului sanè multos, quos cautè & sine periculo potui. Consului Patres in antiquitate; consului fratres in suis aduersus *Bellarminum* disputationibus: consului *Daneum*, consului *Wittakerum*, consului *Iunium*, consului denique *Rainoldum* & *Sibrandum*, & quicumque isto tempore aduersus *Heroem* istum quicquam mutire ausus fuerat: quin & cum multis coram sententias contuli. Sed nusquam nil neque rationis neq; opis, neq; consilij: vt Idem mihi planè accideret, quod in *Fausto* sibi accidisse *Sanctus* profiteretur *Augustinus*. ¶ Posteaquam inquit, ille mihi imperitus earum artium, quibus eum excellere*

cellere putaueram, satis apparuit, desperare
 cepti posse eum mihi illa, quae me mouebant, a-
 perire atq; dissoluere, quorum quidem ignarus
 posset veritatem tenere pietatis, sed si Mani-
 cheus non esset. Deinde ad domesticos quod
 attinet, istam quærendi sollicitudinem non
 solum in me vehementer repressit grauissi-
 ma ista Tertulliani præscriptio. [^r Nobis in- *r De Pra-*
 quit, etsi quærendum esset adhuc, & semper, *script. ca. 12*
 ubi tamen queri oporteret? Apud hereticos?
 Vbi omnia extranea & aduersaria nostræ ve-
 ritatis? Ad quos vetamur accedere. Quis ser- *s. Ioan. 3.*
 uis cibaria ab extraneo, ne dicam ab inimico *10. 11.*
 Domini sui sperat? Quis miles ab infœderatis,
 ne dicam ab hostibus regibus, donatum &
 stipendium captat, nisi planè desertor, & trās-
 fuga, & rebellis? Etiam ^r anus illa intra rectum *s. Luc. 15. 8.*
 suum dragmam requirebat: Etiam ^u pulsator *s. Luc. 11. 5.*
 ille vicini ianuam tundeat: Etiam ^x vidua *s. Luc. 18. 2.*
 illa non inimicum, licet durum iudicem inter-
 pellabat. Nemo inde strui potest, unde destrui-
 tur. Nemo ab eo illuminatur, à quo conte-
 nebratur. Queramus ergo in nostro, & à no-
 stris, & de nostro: Idq; duntaxat quod saluâ
 regula fidei potest in quæstionem deuenire.]
 Verum multò magis periculi euitandi ne-
 cessitas, vestræque (vt ita dicam) præ Inqui-
 sitorum Sacramentis innocentiae tuendæ
 prouidentia. Cum enim inscijs vobis tam
 scrupulosæ ac curiosæ purgationes imposi-

3° *Matth. 13.*
74.

tae sint, quid conscijs futurum fuisse existimatis? Ego verò cum *Y regnum Dei* legissem thesaurum esse in agro absconditum, quem repertum homo abscondit, & pro gaudio quod habet super eo abit, & omnia quaecumq; habet, vendit, & mercatur agrum illum: & verò dies noctesque Catholicorum arua fodiens, hunc ibi thesaurum defossam, vel maiorum potius nostrorum calumnijs, tanquam grandi lapidum aceruo obrutum inuenirem, ut Stentorem agerem, aut garrulitate mea tantum bonum perderem prostitueremue, nihil erat. Quin quemadmodum *Augustinus* paria consilia agitans: *2° consilium* inquit, nostrum erat coram te Domine, coram hominibus autem nisi nostris non erat: & conuenerat inter nos, ne passim cuiquam effunderetur, quanquam tu nobis à conualle plorationis ascendentibus & cantantibus canticum graduum, dederas sagittas acutas, & carbones vastiores aduersus linguam subdolan, velut consulendo contradicentem, & sicut cibum asfolet, amando consumentem: ita & ego mihi, praesertim omnem publicae professionis fructum desperanti, lentè incedendum, prudenterque agendum duxi, ne consilio meo deiectus irrecuperabilem libertatis iacturam facerem.

* IX. *Calumniae refutatio.*

* Quid ergo nunc illud est, quod de dolore vobis facto, de iniusto dedecore, de con-

concitato in Ecclesia scandalo porrò am-
 pullatur Hyperaspistes vester? Dolorem
 excusabit necessitas: dedecus refutabit pie-
 tas: scandalum purgabit vtilitas conuersio-
 nis meæ. Quid enim? an dedecus vobis ad-
 mittere videtur, qui sanctæ illi fidei nomen
 dat, in qua omnis & huius & futuræ vitæ
 gloria, maiestas & honor requiescunt?
 Non (credite mihi) nō viuunt in dedecore
 Sanctissimi Pontifices, non inuidtissimi Im-
 peratores, non Serenissimi Reges ac Prin-
 cipes Non vixerunt maiores nostri, nō aui,
 proau, abau, attau &c. quorum nomini-
 bus gaudemus, quorum factis superbimus,
 quorum gloria clarescimus. Non Sancti A-
 postoli, non Euangelistæ nec Martyres, nec
 Confessores: qui quanto hic maculatiores
^a *stulta predicationis* officio ab impiis habiti *a 1. Cor. 1. 21*
 sunt, tanto maiori nunc in cœlis splendore
 refulgent, cumque ipsorum claritate syde-
 rum concertant. Beatum igitur vestrum de-
 decus, ô parentes, beatam maculam, si vos
 spinæ rosam, vos vrticæ liliū generare po-
 tuistis! Nec minus beatum me, si quod er-
 rori vestro offendiculum statuere potui, vt
 qui antea pleno cursu in *Caluini* retia pro-
 ruebant, nunc meo non nihil exemplo ab-
 sterriti, pedem sistant, atq; hanc regiam or-
 bis Christiani viam cogitare incipiant. O
 quis dies mihi videre dabit, vos ^b *omnes esse* *b 1. Cor 7. 7*

sicut ego sum! non cauda mutilos, ut vos ex
Aesopo luditis, sed fide integros, & veritate
 fortes, & constantia firmos: amplectentes
 videlicet hanc unam, sanctam, Catholicam
 & Apostolicam Ecclesiam, extra quam qui
 vitam finit, non magis saluari potest, quam
 qui olim ^e diluuii tempore extra *Noë* arcam
 vel in montibus, vel in arborum cacumini-
 bus refugium quæsierunt. Attamen dolor
 vobis iniectus adhuc dolet. ô tenelli! nonne
^d regnum Dei patitur vim? nonne & *Ioseph*
 & *Maria* dolentes quærebant Christum?
^e At ille ^e Quid est (inquit) quod quærebatur
 me? Nesciebatis quia in his me oportet esse, quæ
 patris mei sunt? Iam Sancta illa *Monica*
 quam acriter filium clanculum *Romam* na-
 uigantem, luxit & planxit? Accipite verbis
^f *Augustini*, mihiq; ignoscite. ^f Egisti inquit
 mecum, ut mihi persuaderetur *Romam* perge-
 re, & potius ibi docere, quod docebam *Car-*
thagine. Sed quare hinc abirem, & illuc irem,
 tu sciebas *Deus*, nec indicabas mihi nec matri,
 qua me profectum atrociter planxit, & usque
 ad mare secuta est. Sed fefelli eam violenter
 me tenentem, ut aut renocaret, aut mecum
 pergeret, & sinxi me amicum nolle deserere,
 donec vento facto nauigaret. Et tamen recu-
 santi sine me redire, vix persuasi, ut in loco,
 qui proximus nostræ navi erat memoria beati
Cypriani, maneret ea nocte. Sed ea nocte clanculo

e *Genes* 7.
 & 8.

d *Matth.* 11.
 12.

e *Luc.* 2. 49

f *Lib* 5. *com*
sess. cap. 8.

culo ego profectus sum, illa autem remansit orando & flendo. Et quid a te petebat Deus meus tantis lachrymis, nisi ut nauigare me non sineres? Sed tu alte consulēs, & exaudiens cardinem desiderii eius, non curasti quod tunc petebat, ut in me faceres quod semper petebat. Flauit ventus & impleuit vela nostra, & lucus subtraxit aspectibus nostris. In quo mane illa insaniebat dolore & querelis, ac gemitu implebat aures tuas contemnentis ista, cum & me cupiditatibus meis raperes, ad finiendas ipsas cupiditates, & illius carnale desiderium iusto dolorum flagello vapulareret. Amabat enim secum presentiam meam more matrum, sed multis multo amplius, & nesciebat quid tu illi gaudiorum facturum esses de absentia mea. Nesciebat, ideo flebat & eiulabat &c.

* Ecce quam iustis vndiquaq; præfidiis & firmamētis tota mea causa suffulta sit. Et tamen ille cupiditatis æstu plenus, reatum adhuc apud Deum, infamiam apud bonos minitari audet. O felicem reatum! O gloriosam infamiam meam! Si tu *Paree* præstantissima merita tua cum infami huiusmodi reatu permutare posses, næ tu profectò perquam beatus & gloriosus fores. Sed de reatu videro ego. De infamia viderint illi, in quos hæc Imperatoris lex scripta est. Receptatores, defensores & fautores hæreticorum damnamus, firmiter statuentes, ut postquam

* X. *Ca-*
lumnia
depulsio.

g *Authent.*
credentes e.
de hæret. &
Manich.

quam quilibet talium fuerit excommunicati-
 one notatus, satisfacere contempserit intra an-
 num ex tunc IPSO IVRE SIT INFAMIS,
 nec ad publica officia seu consilia, vel ad eligen-
 dum aliquos adhibeatur, neq; ad testimonium
 admittatur. Sit etiam intestabilis, ut nec te-
 standi liberam habeat facultatem, nec ad he-
 reditatis successionem accedat. Nullus preter-
 ea ei super quocunq; negotio, sed ipse aliis re-
 spondere cogatur. Quod si forte iudex extito-
 rit, eius sententia nullam obtineat firmitatem,
 nec causa aliqua ad eius audientiam perferan-
 tur. Si vero fuerit advocatus, eius patrocinium
 nullatenus admittatur. Si tabellio instrumen-
 ta per ipsum confecta, nullius penitus momenti
 censeantur.

to Annot.
 Epist. 37.
 ad Gal.

Quamobrem CHARISSIMI (vteodem
 principio & sine claudam epistolam me-
 am) quid est quod tam tragicas passim ad-
 versum me querelas excitatis? qd est quod
 tam implacabili in conversionem meami-
 ra ferimini? Videtis Catholicum me esse o-
 portuisse, si saluus esse voluerim. Videtis &
 vos esse oportere, si salvi esse velitis. ^h Quã
 in concussis enim documentorum firmamentis
 omnis Caluini vestri, aut Bezæ, aut Ursini,
 aut quorumuis nouatorum vanitas conuin-
 catur, non magnum est etiam tardis ingenio, si
 tantum patienter aut intente audierint, perui-
 dere. Sed ad sectandam insolitam rectitudi-
 nem

nem usitate & quasi familiaris peruersitatis
 vinculum abrumperet, maiorum virum est.
 Quare expergiscimini per Deum, expergi-
 scimini, eicite ex aminis vestris tumultuo-
 sa illa præiudiciorum rudera, pacato cor-
 de, sedata bile, iusta lance, defensionis meæ
 pondera trutinare: ipsius Catholicæ fidei
 lectis propugnatoribus; meum in timore
 Domini exemplum sequimini, vosq; è sce-
 dissima dispersione ad maternum Ecclesiæ
 sinum aggregate: spectate lucentem toto
 orbe manifestissimæ veritatis solem, da-
 mnate tenebras, eligite lucē, ¹ ut filii lucis si *1. Joh. 1. 2.*
 tis: subtrahite collum diabolo, & subdite ^{36.}
 Christo, qui iudex futurus orbis, beatitudi-
 ne sempiterna afficiet Ecclesiam, hereticos
 autem, Schismaticos, & reprobos omnes æ-
 ternis suppliciis mactabit. Nec putate vos
 ratiunculis vestris, aut *σπρισματις* con-
 sultorum Hyperaspistarumque vestrorum
λόγους contra hæc tam clara & manifesta
 saluos fore. Folia ficulnea sunt: & ^k foris *inf.* *1. 2. cor. 11.*
flantes in puluerem, excitabitis terram in ocu-
los vestros, iudiciumq; vobis grauius accer-
setis: Tanto quidem grauius, quanto à me
fidelius estis moniti. Sermo enim hic quem
de munere Dei, nouit ipse quanta & pacis &
vestri dilectione, deprompsi, testis erit, si
nolitis, correctio verò si velitis. Mogunt. 8.
 Idus Septemb. M.DCI.